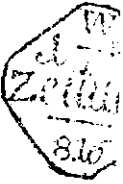

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Januarius 12-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Új esztendő 1-ső napján legelőbbsző-
ri fényes katonaparádét tartottak a' Királyi
új testörző seregek a' Thuillieria' udvarán.
A' Király is lejött oda és Angouleme Her-
tzeignével felfedelű hintóba ülven a' sorok-
kat végig járta 's végezetre a' seregeket ma-
ga előtt elmarschiroztatta

Az ó esztendőnek utolsó napján két
nagy Követségek mentek a' Pairek' és Kö-
vetek' kamaráitól a' Királyhoz új esztendei
köszöntésre. A' Pairek' kamarájának nevé-
ben az ország Kancellariusa volt a' szó-
szolló, a' ki ekképpen köszöntötte ő Felsé-
gét: — „Sire! A' Frantzia Pairek első
szülöttfiái annak a' nagy familiának, mely-
nek Felséged az atya; midőn a' Felséged
gyermekai a' thrónus mellé gyűlnek, hogy
melly tiszteletjeket 's nyájas ohajtásaikat
béműtassák, mi ditsősségünknek tartjuk azt,
hogy ennek a' kegyes kötelelességnek meg-
tételében az elsők vagyunk. Örvendünk,
hogy ezt az esztendőt, a' melly száz nap-
pal igen hoszzú, úgy végezhetjük - el,
mint elkezdettük: de az a' kedves remény-
ség táplál bennünket, hogy a' jövő eszten-
dő szerentsébb leszen. Frantzia ország-
nak, melly az ő Királyá' böltessége és
virtusai által megmentetett, tsak egymás'
megértésire van szüksége, hogy tulajdon
jávaival élhessen. A' Pairek' kamarája a'

határnélkül való háládatosságnak 's a' mér-
teknélkül való szeretetnek és bizodalomnak
példáját fogja mindenkor mutatni, 's illy
módon meg fogja a' homály nélkül való
boldogságot érdemlenni.“

A' Király így felelt: — „Annál na-
gyobb örömmel és gyönyörűséggel fogadom
a' Pairek' kamarájának hajlandósága felől
való bizonyossáttétődést, hogy ő ennek
naponként újabb bizonyosságait mutatja.“

A' Követek' kamarája' Előülőjének kö-
szöntése tsak ezen néhány szavakból állott:
— „Sire! a' Felséged' alattvalói a' Köve-
tek' kamarájának tagjai, szerentsébb új
esztendőt kívánnak és készítenek Felséged-
nek.“ — A' Király ezeknek, a' jelen való
időbeli környüállásokra nézve fontos je-
lentésekkel telyes választ adott, ekképpen
szollván: —

„Mindenkör örvendezve fogadom a'
Követek' kamarájának hajlandósága felől
való bizonyossáttétődést. Azt mondjátok,
hogy nekem szerentsébb esztendőt akar-
tok készíteni; a' most kezdődő esztendő
igen nevezetes tárgy felett való vetélkedé-
sen fog a' ti kamarátokban elkezdődni (ér-
ti a' közönséges botsánatot illető végzést,
melly éppen most adatott a' kamarák' elei-
be megfontoltatás 's megerőssítettés végett).
Tudtotokra adattam Ministereim által czél-
zásimat; egész bizodalommal számot tar-
tok a' Követeknek jó indúlatjokhoz és buz-

góságokhoz, arra nézve, hogy legbetsesebb ohajtásomat, *Frantzia ország' tsendességének bátorságossá való tétettetését*, elő fogják segíteni."

Az új esztendőnek köszöntésére az úgy nevezett *Halpiatz' Dámai* (a' haláruló kufárnék) is megjelentek a' Thüillieria kastélyában, 's hébotsáttatást kívántak: de nem nyerték meg kéréseket, melyre nézve csak írásban adatták-bé új esztendei jó kívánságaikat.

A' *Journal des debates* Jan. 1-ső napján ekképpen szóll: — „Fouché ur, az Otrantoi Hertzeg, a' *Dresdai* udvarnál lévő Frantzia Követ, meghívattatott, hogy tegye-le a' követséget. Erössítik, hogy megtiltatott néki a' Fr. országba való visszajövetel."

December 28-dikán arról lévén szó a' Követek' kamarájában, hogy mi módon kellessék Januariusnak 21-dikét, ezt a' Frantzia nemzetre nézve illy keserves emlékezetű napot meginnepelni, heves kifejezésekre botsátkozott *Kergolay* nevű tag a' Király' (16-dik Lajos) gyilkosai, nevezetesen égygyik (Fouché) ellen, efféléket mondván rólla, hogy a' Király ezen ember eránt olyan nagy áldozatot tett légyen, a' milyent egy testvér és egy Király valaki eránt csak tehet, de a' ki még is magát a' nép és Király között való közbenjáróvá téven, ő Felségét a' maga népének szeretete eránt megtsalni iparkodott, 's azonban azt is véghez vitte, hogy mint képviselő, a' Követek' kamarájának tagjává választassék, 's több effélek.

A' minden napi történeteknek leirói, az ujságitrók, már találtak a' Historiákban a' *Lavalette*' feleségének tselekedetéhez vagy két hasonlót. — A' nagy tudományú 's a' Státusnak egy nagy emberé Hugo Grotius, az 1613-dik esztendőben Hollandiában Rotterdam városában Syndicus lévén, *Barneveldnek* mint barátjának 's az ő hite' sorsosainak a' *Remonstransoknak* nagyon pártjokat fogta, melynek a'

lett a' következése, hogy *Barneveld* ellen a' hatalmassabb hitűi való elszakadásért processus indittatott, abba *Hugo Grotius* is belé keveredett, *Barneveldnek* a' feje az 1719-dik esztendőben elütetett, *Grotius* pedig holtig való fogságra íteltetett 's a' *Löwensteini* várba zárattatott. Ebből úgy szabadította ki őtet a' felesége, hogy egy könyvel tele ládát küldött-bé neki, ki is abból a' könyveket kivéven, helyekbe maga rejtezett belé, melly az ő kívánsága szerént onnét nem soká kivitetetvén, abban ő maga is kivitetetett a' fogházból. — Egy más hasonló példát adott volt az Angliai revolúció után Londonban *Nithisdale* nevű fő aszszonyosság, a' ki éppen úgy szabadította ki a' férjít a' Toweri fogházból, mint most *Lavalette*' a' magát Párisban.

A' Belső Minister egy írást botsátott a' Frantzia Érsekekhez és Püspökökhöz az eránt, hogy Januarius 21-ik napján, melly a' 16-dik Lajos' megölettetésének emlékezetnapja, a' templomokban semmi egyéb halotti prédikációt nem kell mondani, hanem csak az ő testamentomát kell a' predikálószekekből felolvasni; és mint hogy a' Januarius' 21-dik napja vasárnap napon esik, tehát által kell ezt a' halotti szomorú innepet a' következő hétfűre tenni.

Déceber' 28-dikán a' 16-dik Lajos emlékezetére felállittatandó oszloprol beszéllettek a' Követek' kamarájában né-mely tagok. *Trinquelaque* azt jóvallotta, hogy csak ezen rövid írást kell az oszlop oldalára tétetni: — *Tizenhatodik Lajosnak a' Szabad Frantzia Ország.* — Egy más tag jobbnak találta, ezen szó helyett, *szabad*, ezt tenni, *megszabadittatott.* — Egy harmadik tag, kinek neve *Hyde de Weuville* úgy ítelt, hogy az oszlopnak tulsó oldalára jó leszen egy magyarázatot tétetni, melynek az eredeti írásban minden Képviselő írja alája a' nevit; és a' melynek e' legyen a' foglalatja: —

„Mi, a' Frantzia nemzet Követei, az isten előtt kinyilatkoztatjuk és esküvessel erősítjük, hogy ez az ily sokáig szerentsélen és megkötözött volt nemzet, az 1793. dik esztendőben Januarius első napján, ennek az örökké való gyászának, bánatának, és iktózásának napján történ, átkozott Királygyilkolásnak oka teljességgel nem volt; megsérthetetlen hűséget esküszünk Királyunk eránt, ezen Felséges áldozatnak vére, az isten és emberek előtt, magunkért, gyermekeinkért, unokáinkért, és Frantzia országért, a' melynek kését viseljük; esküszünk, hogy mi azt a' sarkalatos, elfidegeníthetetlen, és megavulhatatlan rendet, mellyet az isten a' férjfiú ágon való első szülöttségi következés szerént a' Szent Lajos, IV. dik Henrik, és XIV. dik Lajos' familiájokban elintézt, megismerjük, 's a' ki közzülünk valaha ezen esküvést megszegi, vagy ennek megszegéséről beszélt, gyalázatos embernek lenni nyilatkoztatatik, 's átkozott legyen isten és emberek előtt.“

Domingon nevű képviselő ellenben úgy ítélte, hogy elég leszen csak azt feljegyezni ezen oszlopra, hogy a' *Tizenhatodik Lajos' gyilkosai* nem engedték meg néki a' nép' eleibe való apellálást. Ez, úgy mond, elégséges leszen mindenkor annak megmutatására, hogy a' Frantzia nemzet nem részesült a' Király' gyilkolásból. — A' Kamara megvizsgálás alá adta a' *Hyde*' projektumát.

Feljeb említettük, hogy a' Király az új esztendői köszöntés' alkalmatosságával azt mondotta légyen a' Deputátusok' kamarájá'ol hozzá küldetett követségnek, hogy ezen kamara nevezetes tárgy felett való vetélkedéseken fogja kezdeni az új esztendőt. — Ezek a' vetélkedések elkezdődtek Jan. 2. dik napján. A' dolog ez: — A' Király azon rendelésében, mellyet még a' *Fouché* ministersége alatt kiadott, meghatározta, hogy mitsoda kifogások alatt akar a' Felségbántóknak közönséges botsánatot ad-

ni, 's ezt a' rendelést megerősítetés végett a' Képviselők' kamarája eleibe terjesztette. A' Royalista rész azonközben ezt a' rendelést nem tartja elég keménynek. A' kamara, biztosság' eleibe botsátotta való megvizgáltatás végett a' rendelést, 's azt ez a' biztosság sem találván elég keménynek lenni, külömbkülömb változtatásokat tett rajta, a' mely változtatásokat [mint a' múlt pénteken költ M. Kurirban is olvasni lehetett) Dec. 27. ikén a' kamara eleibe terjesztette a' biztosság. Ugyan ekkor egy beszédet is intézett a' biztosság' szószollója a' kamarához, melybe elő adja azon okokat, mellyek a' biztosság' tagjait arra indították, hogy a' Király' rendelésében bizonyos változtatásokat tétettetni javasoljon. A' biztosság' szószollója volt *Corbiere*. Mikor ő a' biztosság' vélekedését Dec. 27. dikén elő adta, jelen voltak a' kamara' ülésében, *Richelieu*, *Vaublanc*, *De-Cazes* és *Debouchage* Ministerek is. A' *Corbiere* beszédjé summásan ezeket foglalja magában: —“

A' Király a' maga nyilatkozatásai által, mellyeket *Cateau-Cambresis*ben és *Cambraiben* kiadott, minden Frantziáknak botsánatot ígért, azért a' mi, ő Felségének *Lilleből* való eltávozásától fogva *Cambrai* városába lett visszaérkezéséig történt, kivévén ennek a' rettentő öszszeesküvésnek tsupán csak az elesztőit és szerzőit. Ezen principium szerént kivett a' Király a' maga Jul. 24. én kiadott rendelése által két laistromokban megneveztetett személyeket a' botsánat alól. Az első laistromban találtattak 18 személyek, a' kik haladék nélkül ítélőszék' eleibe állíttatni, a' másodikban pedig 38 személyek, a' kik meghatározott helyeken elvárni parantsoltattak azt a' végzést, hogy számkivetésbe fognak-e küldetetni, vagy pedig ők is ítélőszék' eleibe állíttatnak. Ugyan ezen Királyi rendelésnek 4. dik cikkelyében a' mondatik, hogy ezek a' laistromok bévégződve vannak, és több Frantziák nem vonattatnak szám-

adásra, különben, hanem csak a törvények közönséges útjain. Innét a következők, hogy az igazságtételnek rendkívül való kiszolgáltatattása, melyet ezen összeesküvésre nézve a Király a képviselő kamarákra bízott, csak a két laistromokban megnevezetett személyekre terjedjen ugyan ki: de azonban az igazságtételnek rendes útján a több bűnösök is megbüntethetők. Az urak az óta, hogy ez a kamara összeegyűjtetett, ezen fontos tárgyal foglalatostokodnak; egy biztosság már azon vala, hogy a maga ez eránt való vélekedését az urak eleibe terjeszse, midőn azonközben az országglószék a maga első határozását, mely szerint azt, hogy ezen tárgy eránt egy törvényprojektomot készítsen, ezen képviselő gyűlésre bizta vala, hirtelenséggel megváltoztatván, a múlt Dec. 8-dikán maga terjesztetett ezen tárgy eránt egy törvényprojektomot előtökbe. Kérdeni lehetne, hogy melyik Hatalmat illeti ezen projektomnak adása? Szükségünk van nekünk egy megbótsátó törvényre: de kivételekkel. A Királyi rendelkezésben Augustusrol és IV-dik Henrikrol előhozott példák nem elég meggyőzők; annak megbótsátását, *Számkivétel-laistromok*, a másikat hasonló laistromok (billets d'exil, arrêts de condemnation) előzték meg. A mostani törvényprojektomnak megfontolásában a következő megjegyzésekre kell figyelmeznünk: Az Országglószék azt írja előtökbe, hogy a második laistromban megnevezetett személyekre mondjátok ki a számkivételre való íteltetést. De hát ítélőbírák vagytok ti? Nem. Titeket csak az illet, hogy mind ezeket a személyeket ítélőszékek eleibe állíttassátok; a mely dologban a következő princípium által kell vezéreltetnek: Csak a nyilvánosság bűnösöket kell megbüntettetnetek, még pedig mind, a kik az utóbbi összeesküvésben részesek voltak, s jövendőben még ártalmas emberek lehetnek. Ezen tekintetben nagy nehézségre találunk a Királyi

törvényprojektumban; az abban lévő második laistromban előforduló nagy bűnösök között, először, néhány kevésbé esmeretes személyek is találatnak, kiket onnét kilehetne hagyni; de, másodsor, sok nagy bűnösök nem találatnak közöttök; a kik mint olyanok esmertetnek. Bizontalanul belé tsapni a dologba, még bizontalanabb, mint a közönséges bótsátnat lenne; erre nézve gondoljuk, hogy jó leszen — 1) a bűnösöknek nemeit, melyek a bótsátnat alól kivéttetnek, jobban kiterjeszteni, mint a Királyi projektomban van — 2); a második laistromban megnevezetett személyeket is mind ítélőszék eleibe állíttatni. Azt is gondoljuk 3)szor, hogy ezek a laistromok két tekiutetben szenvedhetnek változást (t. i.: hogy némelyek kihagyattassanak belőlök, s több mások adattassanak hozzájuk) Minden felől érkeztek hozzánk a kérelmek, hogy vessünk pénzbeli bírságot a bűnösökre; mi ennek a kívánságnak is eleget tettünk; azért fordítottuk azt először a Bonaparte familiára, másodsor azokra, a kik ezen kettős bünbé, tudni illik a Királygyilkolásba és az utóbbi nagy összeesküvésbe részesültek. Ti, Uraim, a nép közzé, a mely igazságot kíván, és a Király közzé vagytok helyhezettetve, a ki nem akar tudni egyébhol, hanem csak a maga első megbótsátásából; figyelmezzetek jól reá a bízótság' változtatásaira.

Az Anglus ujságírók, még, mikor semmit sem tudhattak abból, hogy a Kóvetek kamarájában ezen Királyi közönséges bótsátnatnak megszoríttatását projektálni fogja a bízótság, már megjövendelték volt, hogy így fog történni a dolog. — „Mindjárt a legelső szóbeli összetsapáskor szerentsékek valának, ezek egy Anglus írónak szavai, a Royálisták ezen tárgynak a magok' részekre való fordításában. A bízótság, melyre megvizgáltatás végett a Királyi projektom bizattatott vala, kilentz tagokból állván, véghez tudták vinni a Royálisták, hogy abban hat olyan tagok taláttassanak,

a' kik nem értenek egygyet Fő Minister *Richelieuvel* ezen Királyi projektumra nézve. Ez a' tárgy vakmerő vetelkedésekre fog alkalmatosságot szolgáltatni. A' Király' testvérötte *Monsieur*, közönségesen nyilvánlatkoztatta, hogy egészszen megégygyezik a' Királynak ezen közönséges hotsánatot illető projektumában. Nagyon nevezetes béliyege fogna, a' mi időnknek lenni, az, ha ezen törvényprojektomot, melyet magok a' Ministerek készítettek, a' Király helybe hagyott, a' Princzek jónak lenni találtak, 's a' melyet a' közönség, magánkívül való ragadtatással fogadott, a' Követek' kamarája vissza vetné. A' részrehajlás' állapotja ezen kamarában valósággal megmagyarázhatatlan. Maga a' Király, a' Ministerek, és a' közönség meglegedéssel helybe hagynak egy tárgyat, 's a' tsupa (üszta) *Royalisták*, kik a' Király eránt mások felett való egyenességet akarnak bizonyítani, ellenbe szegzik magokat, a' Minisserek ellen való bosszszankodássokat nyilván kijelentik, sőt a' mi több még azt is kétségbe hozzák, hogy a' *Bourboni* ház eránt hajlandósággal viseltetnének.

Januárius 2 - dikán elkezdődtek vegezetre e' felett a' kétséges és, mint a' Király az új esztendői köszöntéskor mondotta vala, igen fontos kérdés felett a' vetelkedések, 's még 3 - dikban is folytak. A' Ministerek mindenkor jelen voltak az ülésben. Azok között, kik a' Ministerek ellen a' kérdésben lévő projektumnak felettébb való lágyaságáért nagyon hevesen beszéltek, Gróf *La - Bourdonnaye* mások felett megkülömböztetie magát: — „Hát, úgy mond, tsak annyi kormányozói böltsességgel bír,ának - é a' mi Ministèreink hogy ne tudnák azt, hogy a' *Bitangolonak* néve nem egyéb, hanem tsak annak a' részrehajlásnak zászlója vala, a' melynek vakmerő hátorságától 's iparkodásaitól még tovább is félhetünk? Nem tudják - é ők azt, hogy a' *Generális Excekmans'* büntetetlenül való maradásán túl, a' Királyi hatalom nem tar-

tott? Nem vehetik - é ők magoknak szemekre azt, hogy igen sokáig késedelmeztek és igen engedelmesek voltak? Mi okon van a' *Lavalette'* elszökése ily titkos fátyol által elborittatva? Nem okoz - é nékiek ez az elszökés semmi felelmet, semmi szemrehányásokat? Hasonló principiumokat követnek, de olyan hibákat is fognak ejteni Ministèreink, mint a' melyeket a' régibbek ejtettek; a' hün szellyel fog vándorolni, büntetés nélkül és szemérem nélkül; szenvedéseinknek soha nem fog vége lenni, mivelhogy ugyan azon okok azon következéseket vonják magok után (Ezen szókra oly nagyon kezdettek némelyek zúgni, hogy az Orátor a' Ministerek ellen való éles kitsaponyásokat felbe szakasztani kéntelenített, 's beszédének végére leszállván, ekképpen rakesztette azt bé: —

„Én tétovázás nélkül ellene szegzem magamat a' Ministerek' projektumának. A' mi mostani állapotunk ahoz hasonlít, melyben az 1794 - dik esztendőben volt a' *Parlamentum*, midőn nem akarta azt a' *Megbotsátó Edictumot* a' maga jegyző könyvébe beírni, melyben a' Király' gyilkosai befoglaltatva voltak. Pedig a' nemzet' betsülete van attól függesztetve, hogy egy részrehajlásnak hüne által ne terhelteződjön az egész ország. Még egyszer mondom, hogy ti azon változtatások által, melyeket néktek a' biztosság a' Királyi projektomon tétettetni jóvált, sem a' *Constitúziót* sem a' *Monarkha'* ígéréteit meg nem sértitek; ez az Akta már egyszer botsánatot hirdetett, de meg nem esmértetett (nem fogadtatott méltóképpen) a' Király meghotsátott vala egyszer, 's ismét össze esküdtek ellene. A' bünösök magok kimútták magokat, 's az ő követők tsak azért iparkodnak azoknak megmentéseken, hogy tsak ebben látják annak a' *revoluzciónak* folytábau való tartását, a' mely nekünk illy sok vérontásban és könyhullatásban került. Én a' biztosság által jóváltatott vált-

toztatásoknak feltétel nélkül való helybehagyására voksolok.“

A' Gróf *Lá-Bourdonaye* beszédének végződése után jelentette az előlülő, hogy Gróf *Vaublanc*, a' belső dolgokra ügyelő Minister akar megszélleni, a' ki azonnal fel is állván, a' maga Ministertársait védelmezte az elő fordúlt vádak ellen. Fontosan kifejtette az ő nagy érdemeiket, melyeket ők ezen rendkívül veszedelmes időben a' hazának és nemzet' betsületének megtartása által szereztek magoknak. Mikor, úgy mond, a' mostani minisztérium a' Királytól való megszollittatásnak fejet hajtván a' kormányt a' maga kezébe vette, a' Frantzia faluk és városok az ellenség' kezében voltak; ilyen környülállások között olyan békességet kötni, mint a' milyent az Ország és ország' lőszék kívánhattak volna, lehetetlenség volt ugyan, de a' Frantziák' betsülete tsakugyan az utolsó tseppig megmentetett. Ha minden környülállásokat, melyek közzé helyheztetve voltunk, meg-gondolunk, lehetetlen hogy ezen tekintben az ország' lőszék' szemire valamelly hibát vethessünk. A' mi pedig, úgy mond, a' *Lavalette*' elszökésit illeti, az igaz, hogy e' szerentsétlenség, nagy szerentsétlenség, és az Ország' lőszéknek nagy bosszúságot okozott. A' dolog azoközben még szoros vizsgálás alatt van, és ha elvégződik, által fogjuk belőlle látni, hogy a' Ministerek ezért sem vádoltathatnak sem gyengeséggel sem gondatlansággal.

Spanyol Ország.

Ferdinandus Király megparantsolta vala, hogy a' Corteseknek számos tagjai 's egyéb szabad gondolkodású, egy szóval a' *Liberalisok* nevezete alatt esmeretes embereknek processusa, kik

a' régi rendnek visszatérése után nem soká elfogattatván már régolta fogságot szenvednek, bizonyos meghatározott idő alatt végre hajtattassék, 's ezen bűnösök haladók nélkül megíteltetessenek. Egy különös biztosság, melyre ez a' dolog volt bízattatva, három versben újított meg; Májustól fogva, mikor utolsó megújittatása történt, egész mostanig huztahalasztotta a' dolgot, a' nélkül, hogy valamire mehetett volna: a' Királytelátjónak találta, azt egyenesen maga eleibe terjesztetui, 's az ítéletet a' nevezett személyekre maga kimondani, a' melly Dec. 18-dikára viradó éjjel történt és exequaltatott is. Harmintz két személyek vitéttettek-el külömbkülömb várbeli fogházokba és klastromokba is, ki 10, ki 8, ki 6, legkevesebben 4 esztendei fogságra. Van köztök, Exminister, Exgenerális, Exadvocatus, pap, Exúj-ságiró, 's egyéb nevezetes ember.

B e t s.

Ó Cs. Kir. Felsége kegyelmesen méltóztatott Tek. *Kászonyi Dániel* urat, bosszas és hűséges szolgálataira való tekintetből, melyek által magát rész szerént két, úgy mint az 1797-dik és 1801. esztendők béli közönséges insurrekciók' alkalmatosságával előbb Insurrekzionális Adjutansi, az után Distriktuális Auditori, rész szerént pedig végezetre a' Magyar Felséges Udvari Cancelláriánál az 1802-dik esztendőől fogva való Udvari Concipistati Hivatalokban megkülömböztetve érdemesítette, 's egyéb szép tehetségeire 's magaalalmaztatására való tekintetből is, a' *Kassai* Distriktusbéli Provincialis Commissariusságra, melly a' *Soos László* ur meghalálózása által üresen maradt vala, kinevezni.“

Jan. 13-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 370 1/6 forintot Váltatásában.